

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumerarea se face în Săbiu la expeditorul foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate către expeditorul. Pretul pnenumeratiunei pentru Săbiu este pe anu 7 fl. v. a. ear pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 11 ANULU XXI.

Săbiu, in 820 Februaru 1873.

tru celelalte părți ale Transilvaniei pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și tieri streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două ora cu 5 1/2 cr. și pentru a trei a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nr. 100 bis. 1873.

Prea onorabilor parinti protopresbiteri și administratori protopresbiterali, onoratei preotimi parohiale și întregului popor credinciosu din dieces'a Caransebesului, daru, bine-cuventare și pace dela Ddieu Tatalu și Domnulu nostru Iisusu Christosu !

Dupa ce dela prim'a constituire și organizare a diecesei noastre a Caransebesului in toate părțile ei constitutive in întelesulu statutului org. au trecut periodulu prescru de 3 ani in anul in celatu 1872, și dupa ce prin ordinațiunile cons. din 23 Novembre și 16 Dec. 1872 nr. 925 bis. s'a luat dispușetiunile necesare pentru reconstituirea sinodeloru, comiteteloru și epitropieloru parohiali și protopresbiterali, — vine acum la rendu constituirea de nou a diecesei in părțile ei superioare și anume : a sinodulu eparchialu precum și a senatulu scolaru și epitropescu din consistoriulu diecesanu.

Dreptu aceea in virtutea §-lui 90 din Statutul Organicu bis. convocat prin acest'a sinodulu eparchialu la sesiune ordinaria conformu §-lui 89 din Statutul Org. pre Duminică Tomei, care in anul acest'a cade in diu'a din 15 Aprile a. c. iera in privinți'a alegerilor deputatilor eparchiali preoti și mireni, pre bas'a decisiunilor consistoriulu plenariu ținutu amesurat §-lui 140 din Stat. Org. spre acestu scopu in 25 Ianuariu a. c. dispușu următoarele :

I. Pentru alegerea deputatilor mireni comunele noastre bis. pre lângă strensa observare a §-lui 10 din Stat. Org. au să țină sinode parohiali Duminică in 25 Februaru a. c. cal. nostru.

Aceste sinode dupa ce înainte de toate și voru alege unu presedinte, doi barbati de incredere și unu notariu și astu-feliu se voru constitui — voru avé a alege după dispușetiunea §-lui citatu 91 lit. e, de odata doi deputati, despre care actu are sa se poarte protocolu regulatu și sa se predé acest'a barbatilor de incredere, conformu puncteloru f, și g, ale citat. §-fu.

II. Barbatii de incredere că tramisii singuratecilor sinode parohiali ducendu cu sine protocoalele sinodeloru parohiali, au sa se înfășieze negresitu la comisariulu consistoriulu mirenescu Duminică in 11 Martie a. c. cal. nostru in loculu destinat pentru scrutinare ; asemenea și domnii comisari consist. mireni sunt poștiti a se aflá in diu'a susu-amintita la locurile designate pentru primirea protocoalelor de alegere, a efectui scrutinarea, a publicá actulu de alegere și a înzestrá, pre cei doi deputati alesi cu credinționalele convințioșe subscrise de comisariulu cons. de cei-alti membri ai colegiulu scrutinatoriu și in fine de notariu conformu §-lui 91 lit. h din Stat. Org. bis.

III. Pentru alegerea deputatilor preotiesci defigu diu'a de Joi in 8 Fauru a. c. cal. nostru și asiá preotii au sa se adune in acesta di la locurile designate pentru alegerea deputatulu preotiescu avendu a urmă la acestu actu conformu dispușetiunilor § 91 lit. d din Stat. Org.

IV. Impărțirea diecesei in prescritele 20 de cercuri electorale se alatura aici sub 7. spre luare de cunoșcintia și strensa pădire. Din acest'a împărțire poște vedea fia-care comuna bis. ca de care cercuri electorale se țin ea, care este loculu defigto pentru actulu scrutinării resp. alegerii deputatilor preotiesci și mirenesci și in fine numele comisariilor cons. preotiesci și mirenesci denumiti pentru amintitulu scopu.

Aci aflá de lipsa a observá și aceea, ca d. comisari cons. alatu preoti cătu mireni sa bine-voișca

a privi însărcinarea de mai susu de o misiune onorifica din cauza, ca tenerei noastre diecese i lipsescu inca fonduri pentru rebonificarea spseloru de drumu.

Cătra acestea nu-mi potu ascunde ingrigirea mea pentru acoperirea spseloru deputatilor eparchiali și asiá me semtu indemnato a ve aduce la cunoșcintia, Iubitilor ! dispușetiunea ce o a luat in acesta privinți'a sinodulu eparch. ordinariu din 1872, că adeca „sum'a necesaria pentru acoperirea spseloru sinodeloru eparchiale, rapartindu-se asupra comiteteloru bisericesci, sa se lase in buna vederea comiteteloru parohiale a-si acoperi fia-care partea sea séu din venitele ordinare bis. séu prin veri-care alte mijloce posibili.“ De aceea Ve poștescu Iubitilor ! ca avendu in vedere acestu concludu sa nu pregetati a contribui spre scopulu amintitu, și banii adunati impreuna cu consemnatiunile acurate ale contribuitorilor și contribuentilor sa se tramita de către preotimea și epitropiele parohiale parintilor protopresbiteri, carii in fine multu până Joi in septemân'a luminata voru avé a subscrerne pre lângă conspecte documentate toate sumele incurse, consistoriulu diecesanu. — In cele din urma Ve sfatuescu, că și la alegerile ce Ve stau înainte sa Ve portati că și la cele trecute cu fric'a lui Ddieu, întielegere și iubire fratiésca aretandu-ne astu-feliu maturi și demni de a ne administrá singori afacerile noastre bis. scolare și foundationale.

Impartasiendu-Ve bine-cuventarea mea arhipastorésca sum

Alu tuturor

Caransebesiu in 30 Ianuariu 1873.

de bine voitoriu Arhiepiscopu

Ioanu Popasu.

Reflessiuni la §§. 122 p. 2 și 167 din Statutul organicu alu Bisericei române gr. or. din Metropoli'a Transilvaniei și a Ungariei.

(Urmare din nr. tr.)

Pentru a ajunge in meritul acestui punctu de vedere aruncu întrebarea, ca ce au pututu indemná pre Escelenti'a Sea Parintele Episcopulu de atunci și Metropolitulu nostru de astadi la radicare tipografiei archidieceșane din Săbiu ? Fost'au adeca tipografi'a archidieceșana unu obiectu de specula privata precum in deobșce sunt tipografiile in diu'a de astadi, séu au avutu unu scopu mai inaltu ? Se radicara adeca in congresele trecute ale bisericei noastre metropolitane din partea unoru „liberali“ in contr'a monopolulu din cărți, cea ce se putea refere numai la tipografi'a archidieceșana.

In timpurile trecute ale Bisericei noastre de trista memoria nu avému, ce e dreptu, nici unu, monopolu de cărți, ci erá concurentia libera și adevératu, ca calvinii se întreceau cu catolicii, care mai cu graba sa ne provéda școlele, ba și bisericele cu cărți ; acestea toate firesce din caritate creștinésca !

Mai târziu, că sa nu capetámu noi monopolu in mâinile noastre, amu fostu dati in monopolisarea Blasiulu — toate firesce dupa concurentia tempului aceluia. Episcopulu gr. cat. alu Blasiulu ne purtá tutoratulu in biserica noastră și cărțile noastre bisericesci și scol. trebuian sa se censuredie la Blasiu. Cându Esc. Sea Episcopulu acum Metropolitulu nostru facu pașii la locurile mai inalte pentru radicare tipogra-

fiei archidieceșane de astadi, cine au pusu pedeci și au radicatu protestu la regimulu de atunci sustienendu-si dreptulu de censura ? — Blasiulu. Toate firesce din iubire fratiésca și pentru că sa înaintedie cultur'a între toti românii !!

De ce sa nu lasámu concurentia libera și astadi la cărțile scolare, ba la ce sa mai ținem și tipografia archidieceșana, pentru ca se voru aflá dora și astadi care sa se ingrijésca pentru noi și pentru școlele noastre !! O tempuri ! O moravuri !

Sa privimu lucrulu și din laturea economica.

Românii greco-orientali din Transilvania și Ungari'a nu dispușu de fonduri religiuari că alte confessiuni, cari au fostu protegiate de regimelre aniloru trecuti. Românii gr. or. din Transilvania și Ungari'a suntu avisati la ajutoriulu propriu in lipsele lor bisericesci și scolare, de cari suntu o miia și o suta. Avemu trebuința asiá dara de unele isvóre de venit, din cari in lipsele cele mai mari sa se tinda mâna de ajutoriu. Spre scopulu acest'a sa recurgemu numai la legile cele mai elementare ale economiei nationale.

Dupa aceste legi aru trebui că Biserica și școl'a sa nu fi condemnata totu-déun'a a cumperá — căci i va secá cu tempu toate isvórele și voru deveni imposibile in miscările lor din afara. Sa ne ingrigimu dara că sa punemu in pozițiune aceste institute de a și vinde, adeca, biserica in mare și școl'a in totalitatea ei sa se ingrijésca că atare pentru provéderea cu cărți și cele necesarii a bisericeilor și a școliloru concrete.

In modulu acest'a banii esiti din mâinile creștinilor nostri pentru cărți scolare celu putienu castigulu lucrativu va veni totu in mâinile Bisericei — și astfeliu banii nostri — că sa me servescu de o asemenea, intocmai că sângele in corpulu omului, ce circulea dela plămâni la inima, dela inima in toate părțile și cele mai extreme ale corpulu și iera inderatu la inima vivificându astfeliu întregu corpulu — voru vivificá și voru face sa prosperedie întregu organismulu nostru bisericescu și scolaru. Numai in modulu acest'a se va sustiené bilanțulu bisericescu și scolaru și va fi feritu de bancrotu.

Pentru a colorá și mai bine parerile, ce voiescu a le sustiené, aci me voiu servi de esemple concrete — precum le aflámu in viața noastră nationale bisericesca și scolaru de astadi.

Dupa cum s'a facutu esperința la noi românii cu deosebire cărțile științifice se vendu mai cu anevoia și mai puțin decatu cărțile merunte mai alesu cele scolare, care cătu de cătu totusi se trecu cu dieci de mii.

Abstrahendu dela laboarea autoriulu la cărțile științifice, carea este neasemanaveru mai mare decatu la cărțile scolare, de-si costulu lor la tiparire este cu multu mai mare decatu la cărțile scolare.

Din contra cărțile scolare suntu in compunerea lor cu multu mai ușoare, pentru ca unu autore románu, precum avemu esemple, nu

trebuie să-și rupă capul cu inventarea de metode, metodele le-au aflat alții; pre elu 'lu costa mai multu său mai puțin numai laborea unui traducătoriu său, să-i concedem mai multu, laborea acomodării după natură limbii noastre române; apoi tipărirea acestor cărți pre lângă opuri de știință este cu mai puțin cheltuială; iată apoi vinderea lor este cu multu mai lucrativă.

În tipografiile arhiepiscopale s-au tipărit până acum mai multe opuri școlare, dar s-au tipărit multe și de cele științifice, de interesu alu culturii generale, cărți economice, foi literare (vezi org. ped. de d. I. Popescu), broșuri, protocoale naționale și bisericești etc. Multe din ele s-au tipărit gratuit, căci din vinderea lor nu s-au acoperit nici cheltuielile tipăriturii. Echilibrul între date și intrate totuși s-au susținut, pentru că ce au lipsit la unele cărți s-au ajutat de la altele și astfel au fost posibile de a susține tipografiile arhiepiscopale la înălțarea unui institut de cultură universală națională, ba mai multu, ea au putut ține mână de ajutoriu în unele lipse ale întregii provincii metropolitane, (vezi nr. 76 alu prot. congres. din 1868.); și împartiesce de doi ani încercări ajutoare vedurilor preotese serace în sume anuale aproape de o mie florini. (vezi nr. 38/1871, 375/1872). Tipografiile arhiepiscopale de la primă ei înființare n-au fost degradate nici cându la un institut de speculă privată, din contra cu jefia privată s-au ridicat la poziția actuală.

Să punem acum casul întorsu, precum voiesc unii a și-lu explica, că vinderea cărților școlare se lasă în mână privatilor și că Biserica că atare nu și rezervă nici un drept în privința acestă, ce poate rezultă de aici din punctu de vedere economic? Aceea, că nimenea nu se va mai apuca de o carte științifică, ci totuși pre întrecute voru face la cărți școlare bune rele, după cum le va ești — știind că atâtea totuși voru vinde câtu să-și acopere cheltuielile avute, deca nu chiaru se vor îmbogăți. Tipografiile străine voru manca car-

nea cea bună și tipografiile noastre arhiepiscopale să răde osul; „Der Moor hat seine Schuldigkeit gethan, er kann gehen!“

Nu așa! Să ne luăm bine seama și să ne măsurăm puterile și mai multu să ni le concentrăm decâtu să ni le disoluăm.

Deca regimul nostru ung. numai chiaru din rașune pedagogice a scopurilor se de stat înmănușă și censură cărțile școlare în aceluși intielesu strinsu, încâtu în școlile se nu intra carte străină decâtu ale se, apoi noi că confesiune, precum amu vedutu avem unu motivu mai multu de a avea încă controlu nu numai la compunerea, dar și la vinderea cărților, adică motivu economicu.

Mi va răspunde cineva, că ce aducă aici pre regimul nostru ungurescu de exemplu în trebă școlară, căci nu este modelu de liberalism. Așa să fie, însă la acestă îi răspund, că regimul în scopul său finalu poate fi neliberalu, dar în mijloacele care duc la scopu, este prudent.

După toate acestea vinu a face o interpretare a §-lui 122. al. 2. din Statutul nostru organicu, cum aru avea după parerea mea a se întielege.

1. „Censurarea unei cărți menite pentru a fi introdusă în școlile noastre confessionale, are să se facă încă înainte de tipărirea ei, autorele are să o înaintede Consistoriulu și sinodeloru spre censurare cămanuscriptu, pentru că se poate întâmpla că să fie respinsă la cenzură, și atunci cu greu i va cădea autorelui, deca s'au tipărit deja cartea și s'au cheltuit cu ea.

În privința acestă mi se pare că parerile aici descoperite sunt consonante cu ale comisiunii anchetare emise prin sinodul extraordinariu din 25 Iuliu 1871 nr. 6. pentru aflarea modulu cum s'aru putea acoperi lipsa cărților de școlă.

După cum cetim în nr. 3 alu organulu

oficialu bisericescu alu Episcopiei Aradane: „Lumin'a“, aceea comisiune s'a condusă „de aceea speranța în olărirea sea, cumcă barbatii noștri de școlă fie-care după a sea putere va să-și asternă câte unu op din manualele de școlă, ce ne lipsesc, Apoi din aceste opuri asternute să alăga celu mai bunu pentru fie-care specialitate și să-lu tipărească“.

2. Că autorelui să i se rebonifice cuviinciosu și după meritu ostentat la sea pentru compunerea ei, iată de aici încolo cartea să intre în proprietatea Bisericii metropolitane respective, cându și celelalte episcopii voru avea tipografiile proprii — să intre în proprietatea respectivei diecese, care o va și tipări — și vinde în tipografiile sea propria, că astfelu unu folos micu banalu să pice totu în mâinile noastre, iată nu în mâinile străinilor.

Acestea le-amu motivat în espunerea mai susu.

Din citatulu nr. alu „Lumin'e“ vedem, că această interpretare se da executării §. 122 al. 2, căci cetim parerile și decisiunile aceleiași comisiunii anchetare pentru cărțile școlare, că „ea au lasat întrebuintarea mai vertosă a cărților tipărite la Arhiepiscopia în Sabiu, — până ce diecesă va fi în stare să tipărească însăși cu cheltuielile se toate cărțile de lipsă în școlile se elementare.“

De siguru, că laudat'a comisiunii sinodale pentru cărți școlare, din Aradu au fost conduse de aceleși motive la parerea dată, dar amu fi doritu, că să fie și mai precisă în punctulu acestă.

Obiecțiuni se voru putea face și aici, că deca se marginesc concurenții la compunerea cărților școlare, de care avem așa mare trebuință. Eu dicu că numai la parere se restringe, în fundu însă ea numai se regulă dându-se acestu intielesu §-lui citatu.

Afara de împregiurările noastre, care ne dictă o asemenea procedură — întocmai așa

FOIȘIŢORA.

Contr'a-critica.

la

Critică d. lui I. M. Moldovanu.

(Vechi'a Metropolia de N. Pope'a)

(Urmare.)

Bine dă d. M. că metropolitulu Atanasie, carele a fostu ortodocu, nu fii subordonat nici odată metropolitulu papistu din Strigoni; dar episcopulu unitu Atanasie se subordina aceluși metropolitu. Și acestă o cunoștem iată și din diplomă de înținare a lui Leopoldu, căci acolo stau apriate cuvintele acestea: „înse așa, că aceluși (Atanasie) să fie ascultătoriu și credinciosu în toate lucrurile cele drepte și permise, atât pontificulu s. biserice romane, câtu și nouă, și arhiepiscopulu din Strigoni celui din acum și celoru viitori.“

Nu e acestă o formală de subordinație?

Dar nu e canonică, dă d. M. — Înse nu știu după care alte canoane s'aru fi și potut eșeptu aceea subordinație pentru unu episcopu alu unei confesiuni de totu nouă, carea numai atunci se plasmuise.

Totu în formă acestă se subordina și episcopii de mai înainte române ortodocși a Transilvaniei metropolitulu serbescu din Carlovetti, prin imperatulu Iosifu II., și încă în formă curată anticanonice, căci biserica ortodocșă nefiind de erid'altă-eri, și avea canoanele se din vechime, și pre lângă toate acestea ea remase subordonată până chiaru în zilele noastre. N'avem ce face, astu-feliu erau timpurile.

Celelalte câte le mai insira d. M.: că Atanasie în diplomă a lui Leopoldu s'aru fi denumitu de

episcopu alu națiunii române, și în locul repozatulu celui din urma episcopu Teofilu, precum și că aceluși Atanasie în faptu aru fi portat titlu de metropolitu, — că nise consecință trase din premise false, cum vedurăm, cadu de sine-le.

De aici trece d. M. la p. 206. din „v. metropolia“, și anume la aceluși concludu alu sinodulu episcopiei ortodocșe din Ardelu ținutu în a. 1860., prin care se decise a se rogă regimulu României pentru restituirea mosiei Merisienilor din districtulu Argesului, care mosia principele României Ioanu Constantin Basaraba, o daruise metropoliei ardeleni celei vechi în 15 Iunie 1700, așa daru tocmă pre cându se faceau din partea metropolitulu Atanasie pașii cei mai serioși de a trece la uniune. Diplomă respectiva de donație a principelui memoratu, se afla reproducă la p. 26 din „v. metropolia.“

Mi pare bine, că d. M. în critică sea documentă o staruștină așa de mare intru de a nu lasă să-și scape din vedere nici macaru un locșor din v. metr., carele aru stă în vre-o legătură câtu de mică cu uniunea. Mi-ar fi parut încă și mai bine, deca aceluși în staruștină acestă a sea aru fi documentat totu-odată o sinceritate și iubire de dreptate mai mare, fără de care ori-ce critică nu produce decâtu contrariulu dela scopulu ei celu adeveratu, ceea ce deroga multu criticantulu.

În partea acestă a criticei se d. M. aru vrea să îndreptede pre autorulu v. metropolii și să arate:

Întâiu, că „mosia Merisienilor nu statulu și regimulu român o daruise metropoliei Belgradului, ci principele însuși din averea sea privată.“

Tocmă așa sta scrisu și în v. metropolia la ambele locuri unde se amintesc despre aceea; că principele susu numitu a daruise mosia Merisienilor metropoliei Ardelului. Așa daru în privința acestă nu aru fi avut la ce și mai ostentă pînă d. M.

ca ore din averea proprie, cum dă d. M., ori din a statulu aru fi fostu aceea mosia, e alta întrebare. Ce e dreptu, în respectivă diplomă, precum se afla ea publicată în „Archiv“ nr. XXIII din a. 1869, cum se dice, după originalu, în întregu cuprinsulu seu, ni se spune, că mosia din cestiune o a cumpărat principele darnitoriu însuși. Eu înse, câtu pentru mine, mai cundă a-și crede că din averea statulu și nu a principelui privată, s'a facutu aceea donație; căci în contestulu diplomei aceleia sta apriat: „Ioanu Constantin Basaraba s. c. l. dotămu s. metropolii s. c. l. care dintru a sea temelie este facutu și înălțatu de repozatulu în Domnulu principele Ioanu Michail (Michail Vitezulu).“ Aceste cuvinte subliniate ar documentă unu obligamentu mai multu alu oficialulu, alu statulu, decâtu privatulu. Acestă parere se spriginesc încă și prin o alta donație facutu de aceluși principe vechiei noastre metropolii, în 25 Maiu 1698 în bani, ierăsi pentru toate timpurile — în care donație, reproducă în „Archiv“ aceluși nr. și anume se face provocare și la alte hrisove domnesci mai vechi precum: la hrisovulu lui Mateiu Basaraba Voda, Constantin Sierbanu Vd. și alu lui Antonie Vd., hrisove totu de aceeași natură, că și amintitele două donații ale principelui I. Const. Basaraba, adică hrisovele seu diplome de donație pentru metropolia Ardelului.

De altminte împregiurarea acestă, că ore din a statulu ori din averea privată a principelui a fostu desu amintit'a donație, nu contribuie nimică la esența lucrulu. Totu atâtă este, ori din a statulu, ori din propriă avere a principelui să fie fostu.

Ună înse este constatatu pre deplinu în diplomele aceste două ale principelui Constantin Basaraba, adică ce și în „v. metropolia“ se amintesc, că donațiile ce le făcu acestu principe vechiei noastre metropolii, le făcu pentru că să întărească și sustina pre cei doi metropoliti ai ei din urma, pre

se urmădea și în alte părți. În România de vomu caută, aflăm, ca consiliul școlar e scris concurse pentru cele mai bune cărți școlare. Primesc manuscrisele cele mai bune esite din concursu, remunerădă pre respectivii autori, iera de aci încolo cartea trece în proprietatea statului.

Obiectiuni s'aru putea face mai departe din partea dieceselor sufragane, ca adica în modulu acest'a s'aru centralisă prea multu trebile năstre bisericesci și școlare până cându voru avea și cele-lalte diecese tipografii seu celu putienu librării proprii, și ca archidieceș'a aru monopolisă astfelu cărțile școlare, numai în folosulu seu.

De unu felu de centralizare tocmai avemu lipsa; și mai bine decâtu sa monopolisedie privatii cu cărțile școlare, mai bine este sa monopolisedie Biserica intrăga. S'aru află precum s'au aflatu și până acum și căli, pre care s'aru putea dă și celor-lalte diecese ce-va spre bine din venitul cărților școlare, căci puncte de întâlnire avemu multe și inca sa cautămu a avea și mai multe.

§. 167. alu Statutulu organicu pretinde sustinerea unității și a uniformității pentru institutele confessionali din Metropolia.

Congresele năstre bisericesci și Consistoriulu metropolitanu credu ca nu potu sustiené unitatea și uniformitatea pentru institutele școlare confessionali din metropolia numai prin aducerea unui regulamentu, care este atât de generalu încâtu numai prin elu cu putienu mai multu se pôte sustiené unitatea și uniformitatea în scólele confessionale dintr'o diecesa și ceea-lalta, decâtu unitatea și uniformitatea scóleloru confessionale fatia de cele comunale. Organele chimate aru trebui sa intre mai afundu în mijlocele de unitate și uniformitate. Intre acestea se numera și cărțile școlare, în privința căroru aru fi de lipsa contielegere imprumutata, că sa fia unele și aceleasi în tôte scólele din provinci'a metropolitana.

Fatia cu §. 167 mai susu citatu marturisescu, ca n'amu priceputu pasagiulu din nr. 3

Teofilu și pre Atanasiu în credința stramosișco. Acest'a o cunoscemu din cuvintele proprie ce ocuro în ambele diplome și suna astu-feliu: „pentru ca sciindu-o pre acest'a sânta Metropolia ca se invaluesce că o corabia în midiloculu valuriloru mării, fiindu între multe feluri de eretici necredinciosi și se napastuiesce dela densii în multe chipuri... Că sa fia stei metropolii de întarire și ajutoriu.

Iera a două, aru vrea d. M. în partea acest'a a criticei sa ne arete, „ca nu regimulu României aru fi trasu acea mosia.”

Dara cine altulu? d. M. iera nu ne spune.

Ori-cine o a retrasu, ea e retrasa până astadi, și se retrase de buna sēma nu din alta cauza, decâtu chiaru pentru apostasi'a lui Atanasiu, ce urmasu tocm'a atunci.

Destulu ca acea mosia se dase metropoliei Ardélului care eră ortodoxa, și metropolia năstra de astadi fiindu urmatōrea legala a acelei'a, credemu ca ea are și dreptulu de a o reclamă. Ori pôte tocm'a acest'a este necesulu dlui M.? Lase nu sa mai supere, sa mai capetămu și noi ce-va, celu pucinu dela frații nostri de unu sänge și de o credința; căci dloru, unitii, capetara dejă destulu, le voru ajunge cele 2—3, miliōne ce dicu ca le au dela regimulu nostru, dela coreligionari dloru papisti.

De altmintrea amu a reflectă ca d. M. n'a cetitu bine în „v. metropolia” la loculu acest'a, căci acolo nu eu amu dīsu, ca mosia cestignata o a retrasu regimulu României, ci acestea suntu cuvintele proprie ale sinodulu nostru din an. 1860, mentionatu mai susu.

Mai încolo d. M. vrendu dōra a maguli regimulu României, lu lauda din respoteri infacișindu-lu de liberulu până la cosmopolitismu pentru ca si aru fi „reversādu darurile și bunatātile se la deosebire asupr'a luteraniloru, calviniloru, jidaniloru, unitiloru etc.” și invinovatiesce apoi pre autorulu

alu „Luminei” din 1872, care suna: „Comisiunea (sinodale pentru cărți de școlă) au constatulu lips'a pentru cărți proprie pentru acest'a diecesa, dara nu s'au grabitu compunerea lor... s. c.”

Tocmai sa ne ferimu de a avea cărți proprie în întielesu deosebitu pentru fia-care diecesa.

Dēca până acum nu s'au intemplatu acest'a, ci pôte din contra, caus'a au fostu de siguru lucrurile cele multe, ce s'au gramaditu la inceputulu vietiei năstre constitutionale, inse se astēpta pre viitoriu, ca nu altcum se va urmă, și Consistoriele metropolitane și congresele năstre bisericesci în anii venitori se voru ocupă cu deslegarea precisa a acestei întrebări.

Dr. II. Puscariu.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 3 Februaru a casei deputatiloru o deschide presedintele Bittó la 10 ore. Pre fotoliile ministeriali erau: Szlavý, Pauler, Zichy, Szende, Wenkheim, Pejacevics, Trefort, și Tisza.

Dupa resolvirea formaliloru obicinuite, se facu mai multe interpelatiuni, între cari și un'a a lui D. Irányi, îndreptata către ministru-presedintele și pre care o publicămu aici în plinu:

1. Din ce cauza nu comunica regimulu dietei esmiterea comisariulu r. relativu la afacerile serbesci și din ce cauza n'a cerutu dela dieta imputernicirea pentru acest'a esmitere?

2. Adevratu e, ca plenipotentiele acestui comisariu s'au largitu în timpul din urma și în ce constau aceste plenipotentie?

3. Are regimulu de cugetu a reportă dietei despre largirea plenipotentiei respective a cere suplementariu dela casa imputernicirea și a-i asterne instructiunile date comisariulu regiū?

Ministralu de justitia Pauler presinta proiectulu de lege despre inarticularea contractulu încheiatu cu Belgi'a despre estradarea criminalistiloru ordinari. Se va tipări.

Dupa aceste se mai resolvescu unele afaceri de interesu secundariu și apoi se trece la ordinea dīlei, la carea sta pertractarea și primirea acelor proiecte de resolutiune, cari suntu continute în raportulu bugetulu alu comisiuni financiali; cu ce siedinti'a se incheia.

„v. m.” ca aru fi neîndreptatindu pre acelu regimu, dicendu ca elu a retrasu mosia Marisieniloru.”

Cumca regimurile României, cu deosebire, cele moderne, suntu cele mai darnice din lume, se scie în generalu. Dara tocm'a darnici'a acest'a pré mare, cosmopolitismulu acest'a, ce nu-lu vomu mai află nicaieri, este, ce aru trebui mai curendu sa se impute decâtu sa laude guverneleru acelor'a. Ore și alte guverne totu astu-feliu pūcedu, facia cu cei de nationalitate și confessiune straina? Și guvernele cele vechi inca erau pôte și mai darnice decâtu cele de acum, dara faceau deosebire și cautău totu-dēun'a mai întâiu la ai sei, la cei de unu sänge și de o credința cu ele. Dumnedieu-Omulu în moral'a sea evangelica dice: „Sa iubimu pre aprōpele nostru, că pre noi insine,” — dara nu: sa-lu iubimu mai multu decâtu pre noi. Celu ce dara iubese pre altulu mai multu decâtu pre sine-si, acelu si este siesi oste. Și până acum darnici'a acelor'a, fără privire la nationalitate și confessiune, indiferenta asiă dicendu, prin ce bisericile, scólele și alte institute ale strainiloru crescū și se înmultiescu că ciupercile, — aduse dejă mari calamități asupr'a biete Românie, dara inca de voru procede totu astu-feliu și în venitoriu? Māne poimāne voru incepe toti strainii, cari inundara Romāni'a, a-si pretinde drepturi egale cu romāni; tiēr'a lorū va deveni neresistiveru o Palestina, ori Germania, numai Romānia nu! Ast'a o recunoscū dejă multi barbati din ai lorū, — o recunoscū și noi de multu, și credu ca si insasi d. M. inca o va fi recunoscendu. E bine, cuvīne-se dara, că dlui n'a sa semta și alt'a sa scria? Fia ascuratu d. M. ca prin astu-feliu de laude ce trecu în lingusiri, nū face nici unu servitiu bunu nici fratiloru de dincolo, și nici romānis-mulu preste totu.

Mai dīce d. M., ca guvernulu Romāniei a trimisu daruri la ambele confessiuni romāne din im-

Siedinti'a din 4 Februaru o deschide presedintele Bittó la 10 ore. Pre fotoliile ministeriali erau: Szlavý, Kerkapoly, Zichy, Wenkheim, Trefort, și Pejacevics.

A. Almásy interpelēza pre ministru-presedintele ca și cându are regimulu de cugetu a dă amplotiloru din pariod'a lui Bach unu terminu preclusivu pentru invetiarea limbei unguresci?

Se trece dupa aceste la ordinea dīlei și se continua desbaterea despre proiectele de resolutiune continute în raportulu bugetulu alu comisiuni financiali; resolvīdu-se se trece la desbaterea speciala a bugetulu.

Se votēza urmatorii capituli dupa propunerile comitetulu financiaru: curtea r., cancelari'a cabinetulu M. Sele, spesele dietei, spese comune, pensiunile amplotiloru de stat din anii 1849—1867, contributiune pentru datoriile statulu, procentele la imprumaturile unguresci, bugetulu pentru Croati'a și Fiume.

Dev'a 7/19 Ianuariu 1873.

Domnului Dobo de Rasic'a

„Fortunele mele din Orasthia.”

(Urmare.)

1, Cercetările au ramas cercetări până adi. Acestea, și altele vr'o câte-va nu de insemnatate mare, aru fi fortunele mele pomenite de dlui Dobo de Rasic'a; acestea se au pornitu asupr'a capulu meu — (pentru inspectoratu, și pentru draguti'a de popularitate cu ocaziunea alegeriloru.)

Fortunele astea intru adevēru au trecut prestu capulu meu — dara au trecut fără a fi trasnitu în mine; nu dōra pentru ca aru fi fostu departe de mine; ci pentru ca în mine nu a fostu materia atragătoare de fortune.

Dēca astu-feliu de fortune se aru porni asupr'a capulu d-tale dlui Dobo! a buna sēma d-tea ne-trasnitu nu ai scapă.

Ce se atinge de fortunele mele din Dev'a; apoi acestea nu 'ti potu causă d-tale nici o bucuria. Fortunele aceste din Dev'a din punctulu meu de vedere oficiosu inca nu suntu cōpte pentru publicitate jurnalistica, dela mine se pôte, ca și fără conlucrarea mea, se voru face obiectu de publicitate jurnalistica, și atunci voi fi eu în stare, a me ocupă cu ele și publice.

Acum e întrebarea: ca ore portarea mea — seu dupa vorb'a d-tale, — denunciările mele suntu caus'a fortuneleru mele deasupr'a istorisite?

pericul austriacu, precum și cărți pentru institutele de dincōci, necautādu la confessiunea unita seu gr. orientale.

Lasu, ca se scie dejă prin ce felu de înteveniri și medilociri se transmisera darurile acelea — pre cari inse Metropoli'a năstra romāna ortodoxa, dupa cum mi este mie cunoscutu, din cause préte-meinice, nu află cu cale ale primii — sa întrebāmu numai ca d. M., dēca s'aru fi aflatu insusi în asemenea positiune, ore totu astu-feliu aru fi urmatu, facia cu cei ortodoci? Esperinti'a de până acum nu ne lasa a crede acest'a. Ce au datu vre-odata unitii celoru ortodoci? Amaru și necesuri!

Multe aru mai fi de dīsu aici, dara sa le lasāmu pentru alta data; căci cu dorere vedemu, ca nici astadi, în timpul dīsu luminatu, inca totu nu ni se mai luara soldii de pre ochi.

În nr. XXXVIII. alu „Archivulu” d. M., dupa ce ajunse mai insusu până la p. 206., se întorcē iera-si la inceputu, și inca chiaru la titulu „v. metropolia” cu critic'a sea. Si este curiosu, ca tocm'a aci, dlui iera-si ne imparte lectiuni: „cum are sa se construiedie unu edificiu, că sa fia solidu, comod, gustosu, și placutu de locuitu”: cum are sa fia unu istoricu, că sa scōtia unu întregu, asemanāndu-lu cu architectulu celu bunu etc' etc..

Ore a merge cu critic'a până mai la jumetatea opului, și apoi a incepe iera-si din capu, sa fia inca dupa regulile architectonice ale dlui M.? Ore ast'a sa fia edificiuulu celu comod și gustosu indicatu de dlui?

Cum sa ne esplicāmu și acest'a confusiune a dlui M.? Romānulu dice: Doftore, vindeca-te pre tine!

(Va urmă.)

séu fortunele acelea sunu caus'a portărei mele mie de dtea imputate?

Responsulu numai atunci va putea fi cu temei, cându se voru sci si faptele denunciatoe mie imputate, limpede si curatu neschimosite. Specializarea acurata a faptelor mie de dtea imputate, e detorintia dteale; pentru ca dtea le-ai pomenitu in contra mea numai intru atât'a încatu ai socotitu a fi destulu, de a me putea dejosî in opinionea publica. Unică fapta speciala in privintia secretariului magistratualu Vladu ai adus'o înainte, si pre ea ti-amu responsu. Apoi si „curechiulu“ dteale precum lu ai adusu mie înainte, siá ti l'amu plateitu in „Telegrafulu Romanu“ nr. 100 1872.

Vinerea

Dtea dle Dobo aduci înainte, cumca si reprezentanti'a comunala din Vinorea aru fi decisu protocolarminte aretarea abuserilor comise de mine, la locurile mai inalte. Cari sunu abuserile acelea?

E adeveratu ca si reprezentanti'a comunala din Vinorea in urmare sumutiărilor din Oreshia, se a adunatu odata fâra de a fi sciutu pentru ce. Atunci unulu cu „frigurile“ a facutu propunerea pentru acusarea solidara si comuna in contra mea; dara propunerea sumutiătorului cu „frigurile“ nu se a primitu, neavendu temei de acusare.

Apoi chiaru sumutiătorulu cu „frigurile“ sele mi-a impartasitu in taina, cumca reprezentanti'a comunala din Vinorea vrea sa faca scrisore de acusare in contra mea la comesulu. — Celu (cu „frigurile“) nu aru fi invoitu cu acusarea in contra mea, — dara nevrendu a se rumpe de cei-lalti membrii ai comunitătiei, a statu si elu cu cei-lalti. Asiá dara elu din simpatia câtra mine mi-o spune.

Eu cunoscându-mi farisenulu, — cunoscându-i nu numai fati'a falsa mie aretata, ci si fati'a adeverata ascunsa, — sciindu, ca elu e sumutiătoru Orasthieniloru si a clicasiloru, si diabolusu rotea in Vinorea, si cunoscându-i eu bubele sele; i-amu responsu: Nicolae! Eu sci cumca in contra mea nu aveti ce acusá, — pre mine nu me spariati, cá sa facu pre voi'a unu'a, séu altui'a spre ruinarea mea, sciindu-me incungiratu de atât'a fiare selbatice, si pânditu de hoti si de tâlhari moralicesci, dtea, déca nu esti invoitu cu acusarea netemeinica, si totu-si o faci pentru solidaritate cu cei-lalti — apoi esti unu omu slabu.

Si déca dtea esti invoitu cu acusarea, — precum eu si credu, — si apoi mi spui mie, ca altii cá ortaci ai d-teale, vreau sa me acusedie; — apoi dtea nu esti omu de omenia.“

Nicolae alu meu cu „frigurile“ sele, — acum in Belgradu — intru unu locu marginitu de 4 pareri — vedindu ca eu nu me spariu, si cumca nu are ortaci la intreprinderea sea in contra mea, se a lasatu de acusare.

Ex-protopopulu Bercianu si Nicolau Mariutiu ómeni cu influintia.

Dtea dle de Rusic'a, cá sa facu fortunele, adeca acusările calumniatoe in contra mea, si mai apasătoare, aduci înainte pre Georgiu Bercianu prot. gr. cat. si Nicolau Mariutiu fostu notariu si acum antiste comunalu, cá pre unii dintre cei mai onesti si cu influintia in scaonulu Orasthiei.

Despre onestitatea lor in relatieone cu onestitatea altor'a din scaonulu Orasthiei nu facu vorba; ca eu nu amu clasificatu pre ómenii din scaonulu Orasthiei dupa onestate. Dtea cu ei intru o clasa esti?

Influintia ex-protopopului Bercianu e cá banulu, care nu mai este in cursu. Bercianu numai gor'a si are cá a sea; cá sa spuna, ce vréu altii, nu ce vrea elu din convingerea sea propria. Bercianu in comun'a Cugirului, si in scaonulu Orasthiei nu mai e alu seu; ci a altor'a. Bercianu pre terenulu publicu-politicu e numai unu lucratoriu conventionatu la straini; séu cá unii, cari pentru unu capitalu impromutu, nepotându platí camer'a in bani, — facu lucrulu in natura, — altii cu palmele, elu cu gur'a.

Influintia lui Nicolau Mariutiu in comunitatea Cugirului, adeca: despotismulu, terorismulu si brutalismulu seu, e unu adeveru tristu. Eu in decursulu mai multoru ani amu avutu ocaziune de a me convinge despre adeverulu acest'a tristu.

Chiaru lupte multe si mari amu avutu eu in contra influintiei a lui Nicolau Mariutiu atât in privintia persoanei mele, câtu si a altor'a in modu aperiatoriu din pusetiunea mea oficiosa.

Influintia lui Nicolau Mariutiu, precum o nu-

mesci dtea dle Dobo, fatia cu mai multi locuitori din Cugiru si cu reprezentanti'a comunala a fostu atât de grea, asupritore, nesuferibila, cátu in durata de vr'o câti-va ani, fiindu elu antiste comunalu si notariu comunalu, de vr'o 8 ori i-au pusu focu, i-au spartu pivniti'a, si sloboditu vinulu din buti — in urma au si puscatu dupa elu, in locu de a pune focu.

Eu faptele acestea de focu, de spargerea pivnitiiei, si de puscare nu le aducu inainte, cá cum eu dóra le a-si aprobá, ci numai cá sa aratu, ce feliu de influintia e a lui Mariutiu, de o laudi dtea, dle Dobo. Dtea nu sci ce e influintia, — ca a-buna séma ast'a a lui Mariutiu nu o laudai. Dtea de altmintrea precum se vede te folosesci bine de influintia lui Mariutiu, cându eu trebuia sa me luptu in contra ei, cându me atinge si pre mine. Dtea cu Mariutiu ve folositi fôrte bine unulu de influintia altui'a, numai nu pre conto dteale, séu pre a lui, — ci pre conto altui-care-va.

Compatimirea farisésca a domnului Dobo.

Dtea, dle Dobo ti esprime compatimirea pentru mine cu privire la fortunele mele.

Omulu numai atunci e de compatimitu, cându elu insusi simte dorerea si patiani'a sea. Eu pâna acum nu amu semtitu nici o dorere din fortunele aruncate asupr'a capului meu (Iustum ac tenacem propositi, virum, etiam si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruinae. Horatiu.)

Dtea nu ai potutu observá in mine nici o dorere din fortunele mele. Si asiá espressiunea dteale de compatimire este numai o fatiarnicia fariseistica. Adeverata e dorerea dteale pentru ca fortunele nu au avutu succesulu si efectulu doritu de dtea, si de clicasii d-tale.

(Va urmá.)

Ioanu Balomiri.

Concursu.

Devenindu de curendu in vacantia stationea invetiătorésca din comun'a Glodu-Gilesei protopopiatulu lilei — pentru ocuparea postulu de invetiătoriu intru acésta statione se escrie concursu pâna in 1-a Martie 1873.

Emolumentele sunu:

140 fl. v. a. Casa cu gradina de legumi — lemne pentru încălditu câte voru fi de lipsa. —

Doritorii de a acupá acésta statione sunu avisati a-si tramite documentele si atestatele sele la subscrisulu pâna la terminulu prefriptu.

Ilia 5 Februaru 1873.

Ioanu Orbonasiu

Tract. protop. si insp. scol. district.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de capelanu lângă morbosulu parochu din Rapoldulu-mare, protopr. Joagului I, se escrie concursu pâna la 25 Februaru a. c. st. v.

Emolumentele sunu: dela 50 familii câte 3 ferdele mici de cucurudiu cu tuleiu, si din tóte veniturile epatrachiului a 3-a parte.

Concurentii voru avé a-si ascerne petitionile lor, instruate in intielesulu Statutului Organicu — subscrisului pâna la disolu terminu.

Hondolu 26 Ianuariu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu si cu parochulu respectiv.

Basilio P i p o s i u
Protop.

(3—3)

Concursu.

Postulu de invetiătoriu la clas'a 1-a dela scól'a capitala normala gr. orientala a tractului Dobrei cu salariu anualu de 400 fl. v. a. devenitu vacantu, spre ocuparea lui sa escrie prin acést'a concursu, cu terminulu pâna la 24 Februaru a. c. st. v. in carea di se va tiené si alegerea fôrte urgenta.

Doritorii de a ocupá acestu postu si voru tramite suplicele lor instruite in sensulu Statutului Organicu si adresate subsemnatului comitetu protopresbiteralu la subscrisulu pâna in terminulu indicatu.

Dev'a 22 Ianuariu 1873.

Comitetulu protopresbiteralu gr. or. alu tractului Dobrei.

prin Ioanu P a p i u
Protopopu.

(2—3)

Edictu.

An'a Paraschev'a Vulcu din Aciliu scaonulu Mercurei, carea cu necredintia a parasitu pre legitimulu ei barbatu Vasiliu Neagu totu de acolo, fâra a se sci loculu ubicatiunei ei, se provóca, cá in terminu de unu anu sa se presinte inaintea subsemnatului foru matrimonialu, cáci la din contra, procesulu matrimonialu asupr'a-i intentatu se va pertractá si in adsentia ei. —

Mercurea in 25 Ianuariu 1873.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tractului prot. „Mercurea.“

Ioanu D r o c u
Adm. prot.

(2—3)

Anunciu.

Subscrisulu me onorezu a face cunoscutu on. publicu ca astadi mi-amu deschisu

Cancelari'a advocatiale
in Brasiovu, tergulu pescelui nr. 100.

Cunoscintele teoretice precum si pras'a facuta pâna acum'a me indreptatiesen a promite clientiloru mei aperiarea cea mai prompta si energica a intereselor sele la tóte tribunalele si judecatoriele, in ori-ce feliu de procese civili, cambiali, urbariali si criminali precum si in tóte afacerile politice, concursuali si funduarie.

Totu-odata voi ingrigi cá cauzele mie incredintiate sa se resólve si decida cátu mai curendu. Brasiovu in 6 Fauru 1873.

Nicolau Densusianu
advocatu.

(2—3)

Concredeti-ve celoru adeverite de bune!

Medicamente examinate chemice prin judecatoria, in anulu 1868 in Vien'a si recunoscute de escelinte prin marturii si atestate numeroase.

Balsamu-preservativu contr'a cárceiloru, midiloculu celu mai cu efectu contr'a nemistuirei, slabiciunei de stomachu, cárceiloru in stomachu, epilepsiei, dureriloru de colica si friguriloru gastrige (periodice).

Pretulu unei butelce intregi dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare 1 fl. 50 cr., unei butelce de jumetate 80 cr.

Siropu de plante de muschiu preparatu de Dr. Miller.

Suprindietoriu in efectulu seu contr'a catarului de peptu, tussei, regusierei, mucosirei (flegma), catarului de câtlegiu si nodu, scupirei de sânge si contr'a tuberculósei incepătoare de plumáni.

Afara de acestea siropulu acest'a s'a intrebuintiatu cu succesu bunu contr'a tussei cu gâfăire si tussei inadusitoare a copiiloru, sioparlaitiei de pele, din care cauza acestu siropu lu tienu multe familie totu-déun'a in reserva. — In tigaitie originale pentru adulti si copii dela 4—5 ani.

Pretulu unei tigaitie dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintiare 50 cr.

In **Sabiu** se póte capetá adeveratu numai la **Michael Sill**, comerciante de specerie, de asemenia in Barotu la M. Lebitzky, farmacistu; Bistritia la F. Kelp; in Blasiu la C. Schiessel, farmacistu; in Orastia la C. Reckerd, farmacistu; in Mnercuru la F. Leicht; in Deesiu la I. Kremer; in Fagarasiu la I. v. Steinburg, farmacistu; in Georgiu Ditr la I. Szathmári, farmacistu; in G.-Szt.-Nicolae la F. Fröhlich, farmacistu; in Hossu-faleu la F. Jekelius, farmacistu; in Alb'a-Iuli'a la C. Boos; in Kezdi-Osiorheiu la F. Lukats; in Clusiu la C. H. Binder, farmacistu; in Kovasn'a (Alovatu) la Mehlich et Imre; in Brasiovu la F. Iekelius, Ed. Kogler si Gr. Sav'a, toti farmacisti; I. Dusioiu, I. G. Galz, comersanti de specerie; in Muresiu Osiorheiu la M. Bucher; in Mediasiu la A. Hienz, farmacistu; in Aiudu-Mare la F. Horvath; in Seghisiór'a la I. B. Teutsch, comersante; in S.-St.-Georgiu la Schutag et Comp. in Reginulu sasescu la S. Dietrich; in Temisiór'a la C. Kessely.